

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кирилюк Алла Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	220
Мазуренко Світлана Вікторівна ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ	224
Мартинюк Іван Вікторович ЗАХИСТ ПАТЕНТНИХ ПРАВ У МЕТАВСЕСВІТІ.....	227
Бакутін Артем Олегович ДО ПИТАННЯ ЗДАТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТВОРЮВАТИ ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ.....	230
Бугаєць Альона Сергіївна РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НОВИХ РЕАЛІЯХ.....	233
Гриценюк Владислав Олександрович ЗАХИСТ ПРАВ НА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТВОРИ.....	235
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ	237
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ УМОВНОГО ДОСТУПУ ДО МЕДІА-СЕРВІСІВ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО	241

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович ЩОДО ПРОБЛЕМ РІЗЬКОГО ПОГІРШЕННЯ СТАНУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	245
Будурова Ганна Миколаївна ЗМІНА ПРАВОВИХ ТИТУЛІВ МАЙНА ДЕРЖАВНИХ І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ОНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	248
Гофман Олександр Рудольфович, Петров Володимир Володимирович ПІДТРИМКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ.....	251
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	254
Згама Антоніна Олександрівна ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУДОЧИНСТВІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	257
Квасніцька Ольга Олексіївна ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ОПЕРАТОРІВ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА У СВІТЛІ ЗАКОНОПРОЄКТУ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ» ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ.....	261
Попелюк Вадим Павлович ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	264
Войнарівський Микола Миколайович ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У ПЕРЕВЕЗЕННЯХ.....	267
Райчева Світлана Іванівна ВІДОКРЕМЛЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕНТРАЦІЇ МАЙНОВИХ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА	271
Артёмов Дмитро Володимирович ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	273
Бабалунга Олесь Михайлович НЕДІЙСНІСТЬ АРБИТРАЖНОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В КОНТРАКТІ.....	276

Квасніцька Ольга Олексіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу, кандидат юридичних наук,
доцент*

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ОПЕРАТОРІВ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА У СВІТЛІ ЗАКОНОПРОЄКТУ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ» ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ

В Україні житлове законодавство є рудиментом “совєтської” системи, яке не базується на справедливому розподілі та забезпеченні житлом, не регламентує прозорий облік та формування житлового фонду громад, не містить дієву архітектуру соціального житла. Поряд з цим, враховуючи свою архаїчність, є неузгодженим з містобудівним, господарським та цивільним законодавством, які пройшли вже не один етап реформування. Тому впровадження житлової політики на засадах доступних механізмів, прозорих процедур та можливостей, за яких кожен скористається своїм конституційним правом на житло та достатній життєвий рівень є актуальним та потребує дослідження в рамках нового житлового законодавства взагалі та окремо його інститутів, одним з яких є інститут операторів доступного житла.

Відповідно до законопроекту “Про основні засади житлової політики” оператором доступного житла є підприємства, установи, організації, основною статутною діяльністю яких є будівництво доступного житла або здійснення управління таким житлом, або будівництво та здійснення управління доступним житлом [1], які набувають статус оператора після включення до Єдиної інформаційно-аналітичної житлової системи. Аналіз положень проекту дозволяє тлумачити правовий статус оператора доступного житла, як суб’єкта господарської діяльності на якого розповсюджуються загальні правила організації, ведення та припинення такої діяльності.

Між тим, правове положення операторів доступного житла має бути чітко прописаним, а критерії щодо набуття статусу оператора доступного житла вичерпно регламентованими виключно Законом.

В проекті “Про основні засади житлової політики” не визначені критерії за допомогою яких юридична особа може претендувати на статус оператора доступного житла, через внесення інформації до відповідного Реєстру операторів доступного житла. На сьогодні ці питання не стали предметом дискусії, між тим потребують відповідного аналізу, оскільки саме суб’єкти господарювання, які будуть внесені до Реєстру операторів доступного житла, матимуть можливість приймати участь у конкурсах на будівництва соціального житла в громадах та отримувати певні преференції (земельні, податкові, містобудівні). Так ст. 24 законопроекту передбачено, що оператори доступного житла у порядку, визначеному законодавством, мають право на отримання пільгових довгострокових

кредитів, грантів та компенсацій за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної допомоги, інших джерел, не заборонених законодавством, на отримання державних та місцевих гарантій для забезпечення виконання частини боргових зобов'язань за кредитами (позиками), що залучаються для фінансування будівництва доступного житла та управління ним [1].

Оскільки мова йде про юридичних осіб, то до таких критеріїв варто віднести:

- вимоги до організаційно-правової форми, виключно товариства з обмеженою відповідальністю та акціонерні товариства, основною статутною діяльністю яких є будівництво доступного житла та здійснення управління таким житлом (*і тут звертаємо увагу на поєднання будівництва та управління, а не надання права альтернативи, як передбачено законопроектом*);
- наявність сформованої наглядової ради;
- наявність фінансової спроможності, яка підтверджується фінансовою звітністю;
- досвід роботи у сфері будівництва та управління житлом не менше 3 років;
- репутаційна складова та відсутність прийнятих рішень про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону України «Про санкції»;
- спрямування понад 30 % отриманого прибутку на досягнення соціальної цілі визначеної статутом підприємства;
- виконання 20 % соціальних зобов'язань територіальної громади за місцезнаходженням/веденням діяльності такого товариства.

Особливістю діяльності таких операторів має стати вимога щодо надання житла в оренду за цінами, нижчими за ринкові, та щодо реінвестування чітко визначеної частки свого доходу в будівництво й утримання житлового фонду. Такий підхід викликаний потребою окреслити сферу відповідальності операторів доступного житла, що полягає:

- в розбудові соціального житла: оператори житла разом із місцевими органами влади приймають і виконують рішення щодо створення нового соціального житла;
- в орендній платі: розробка політики розподілу житла та політики орендної плати, комунікація з мешканками та мешканцями соціального житла;
- в управлінні будинком: девелопмент, юридичне, технічне та фінансове управління будинком;
- в утримання соціального житла та ремонті: планування технічного обслуговування, огляд і ремонт майна, послуги з прибирання, послуги з благоустрою [2, с.10].

Слід врахувати, що в Цивільному кодексі України, в Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності», в Кодексі України з процедур банкрутства

не визначені правові механізми захисту прав та інтересів кредиторів не з грошовими вимогами та особливості у разі ліквідації або банкрутства операторів доступного житла.

Кодекс України з процедур банкрутства, виходячи з природи грошового зобов'язання в провадженні у справах про банкрутство юридичних осіб, не передбачає особливості провадження такої категорії боржників-забудовників. Більше того, провадження справ про банкрутство-забудовників відбувається за загальними правилами, незважаючи на низку особливостей, а тому у разі неплатоспроможності оператора доступного житла спеціального регулювання потребуватиме продаж активів оператора та гарантії щодо забезпечення прав отримувачів соціального житла. Мова йде про об'єкти нерухомості, незвершене будівництво, що матиме ознаки соціального житла та за рахунок якого буде формуватися ліквідаційна маса боржника/банкрута та з урахуванням загального підходу може бути продана на аукціоні, і як наслідок вплине на зміну цільового призначення таких об'єктів. Крім цього, інтереси осіб, які отримали житло у соціальну оренду, мають бути захищені, а їх статус в провадженні справи про банкрутство визначений.

Таким чином, об'єкт нерухомості (соціальне житло), як продукт діяльності операторів доступного житла, має бути захищеним з боку держави, через заборону зміни цільового використання, регламентацією окремих гарантій та преференцій у разі будівництва доступного житла, а інтереси отримувачів соціального житла, в разі неплатоспроможності оператора доступного житла забезпеченими за рахунок включення їх до складу учасників провадження справи про банкрутство. Так у разі визнання забудовника – оператора доступного житла банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури слід передбачити імперативну норму стосовно продажу соціального житла – об'єкта ліквідаційної маси виключно оператору соціального житла, що дозволить зберегти цільове призначення даного активу, з обов'язковим погодженням такого продажу арбітражним керуючим з уповноваженим органом, якщо оператором є суб'єкт комунальної або державної форми власності.

Поряд з цим, невизначеним залишається питання за якою процедурою буде визначатися суб'єкт господарювання, який буде добудовувати об'єкт незавершеного будівництва (соціальне житло), та які інструменти судових процедур будуть ефективними у разі не покриття видатків за рахунок гарантійної частки будівництва об'єкта нерухомого майна.

Отже, з врахуванням даних проблем слід в Кодексі України з процедур банкрутства передбачити приписи щодо особливостей судових процедур операторів доступного житла, а в разі добровільної ліквідації оператора доступного житла передбачити вимогу, відповідно до якої ліквідаційна комісія забезпечить передачу соціального житла, у тому числі незавершеного будівництва, у комунальну власність зі збереженням цільового призначення такого об'єкта.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що правова категорія «оператор доступного жила» запропонована законопроектом “Про основні засади

житлової політики” є недосконалою редакція 24 статті потребує доопрацювання. Зі свого боку пропонуємо наступне визначення даної дефініції: «Операторами доступного житла – товариство з обмеженою відповідальністю та акціонерне товариство, основною статутною діяльністю яких є будівництво доступного житла та управління таким житлом, які реінвестують 30 відсотків свого доходу в будівництво й утримання житлового фонду та набувають статус оператора після включення до Реєстру операторів доступного житла.»

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України “Про основні засади житлової політики”. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35482.html>

2. Основні засади державної житлової політики: рекомендації до розробки закону : Аналітична записка / І. Вербицький, Л. Федорова, А. Боброва. 28.06.2023 р. URL: <https://cedos.org.ua/researches/osnovni-zasady-derzhavnoyi-zhytlovoi-polityky-rekomendacziyi-do-rozrobky-zakonu-2/>

Ключові слова: соціальне житло, оператор доступного житла, забудова, будівництво, неплатоспроможність, банкрутство, захист інтересів.

Keywords: social housing, affordable housing operator, development, construction, insolvency, bankruptcy, protection of interests.

Попелюк Вадим Павлович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Соціальна значущість в Україні забезпечення громадян житлом не викликає сумнівів, але в умовах війни загострилася проблема створення державою дієвих механізмів для вирішення житлових проблем. Більш того, для функціонування правової демократичної держави важливим є забезпечення реалізації людиною права на житло, що складає основу приватної власності на об’єкти нерухомого майна, адже забезпечення з боку держави належної охорони даного інституту є одним із пріоритетних напрямів діяльності всієї правової системи та розвитку демократичного суспільства.

Конституція України, як однією із основних конституційних засад, встановлює в статтях 41, 47 Конституції України заборону на протиправне позбавлення права власності та непорушність цього права і те що, будь-які обмежувальні приписи стосовно порушення права приватної власності можуть передбачені тільки законом [1].